

Puhutaan rahasta!

13.4.2021

*Vapaus ja velkavankeus
– Rikostaustaisten
asunnottomuus
talouden näkökulmasta
-seminaari*

Piia Aho

Marttaliitto

- Valtakunnallinen kotitalousneuvontajärjestö
- Järjestö edistää kotien ja perheiden toimivaa ja kestäväää arkea
- Arjen sujuminen antaa voimia toteuttaa niitä asioita, jotka ovat itselle elämässä tärkeitä
- Talousneuvontaa jo vuodesta 1933
 - Maatalousemännän kirjanpitokurssi
 - Ruokatalouskurssi
 - Raha- ja ravintoainelaskelmat
- Rahat riittää –hanke (2018-2020) yhteistyössä Takuusäätiön kanssa

Arki sujuvaksi

- Käytännön läheisiä kotitalouskursseja ja neuvonnallisia yksilötapaamisia
- Terveellinen ja edullinen ruoanvalmistus, ravitsemus kodinhoito ja oman arjen raha-asiat
- Kestävä kehitys ja ympäristö
- Stea-rahoitus

Talousosaamista vahvistamassa

- Taloudelliseen käyttäytymiseen eivät vaikuta vain tiedot ja taidot, vaan ensisijaisesti asenteet, tottumukset, merkitykset sekä motivaatio ja tunteet.
- Tarvitaan kokonaan uudenlaisia lähestymistapoja ja keinoja, joilla tuetaan erilaisissa elämäntilanteissa olevien henkilöiden mahdollisuuksia tehdä tietoisia valintoja monimutkaisessa ja alati muuttuvassa (digi)yhteiskunnassa

Taloustaidot osana arkea

- Rahasta ja kuluttamisesta puhuminen kannattaa aina
- Tavoitteena talouskäyttäytymisen muuttuminen nykyhetkessä -> rahat riittävät elämiseen eikä velkoja synny lisää
- Arjen valinnat ovat ratkaisevassa roolissa
- Selvitä, suunnittele ja tunnista vaarat!

Millainen kuluttaja sinä olet?

- Ostatko tarpeeseen vai hetken mielijohteesta?
- Harkintaa vai ”pätöntä” ostamista?
- Osaatko/viitsitkö vertailla hintoja?
- Mikä on oikeasti tarpeellista? Voisiko tuotteen lainata tai vuokrata?
- Kuka määrittelet mitä sinä tarvitset? Kaverit? Perhe? Some? Sinä itse?

MIKÄ ON VÄLTTÄMÄTÖNTÄ, TARPEELLISTA TAI TURHAA?

- Pohdi omia menojaasi ja jaa ne kolmeen kategoriaan:
 - Välttämättömiin (ne, mitä ilman ei voi elää)
 - Tarpeellisiin (ne, mitä ilman elämä olisi vaikeaa)
 - Turhiin (ne, joita ilman voit elää)

APUVÄLINEITÄ OMAN TALOUDEN SEURANTAAN

- Sähköinen vai perinteinen paperiversio? Molemmat yhtä hyviä, kunhan niitä käyttää aktiivisesti
- Merkitse tulot ja menot aina heti niiden tapahduttua, jolloin ne eivät unohdu
- Sovelluksissa usein mahdollisuus tehdä toistuvia merkintöjä (esim. vuokra, säännölliset tulot), jolloin niitä ei tarvitse merkitä erikseen

Esimerkkejä nuorten työkalupakin tehtävistä: Budjetoitvälineet haltuun

TAVOITE

Budjetoitaito on keskeinen osa omaa taloudenhallintaa. Budjetoinnin avulla voidaan vahvistaa myös tahdonvoimaa. Tehtävän tavoitteena on, että osallistuja saa monipuolisen käsityksen erilaisista saatavilla olevista apuvälineistä ja löytää niistä myös itselleen sopivan.

MATERIAALIT JA VÄLINEET

- Budjetoitvälineiden arviointipohja jokaiselle ryhmälle
- Budjetoitvälineiden ominaisuudet -kortti
- Kortit budjetoitvälineiden ominaisuuksista ohjaajalle
- Printit paperisista budjetoitvälineistä
- Puhelin, tabletti tai tietokone sekä verkkoyhteys sähköisiin budjetoitsovelluksiin tutustumiseen
- Kyniä ja paperia

OHJE

1. Jaa osallistujat ryhmiin. Esittele ryhmille budjetoitvälineiden ominaisuudet.
2. Jaa ryhmille budjetoitvälineet -arviointipohja, kyniä ja paperia. Pyydä ryhmiä valitsemaan itseään kiinnostavat ominaisuudet ja kirjaamaan ne ylös arviointipohjaan.
3. Jaa budjetoitvälineet -kortit eri työpisteille. Numeroi työpisteet.
4. Ohjeista ryhmiä kiertämään eri budjetoitvälineiden työpisteet. Pyydä ryhmiä merkitsemään rastilla ominaisuudet, jotka budjetoitvälineistä löytyivät.
5. Pura tehtävä yhdessä osallistujien kanssa keskustelemalla budjetoitvälineistä. Mitä välineitä osallistujat voisivat ottaa itse käyttöönsä?

Esimerkkejä nuorten työkalupakin tehtävistä: Riittääkö rahat -lautapeli

TAVOITE

Pelin tavoitteena on ymmärtää arjen laskujen ja menojen tärkeysjärjestys ja merkitys oman talouden tasapainossa pysymiselle.

MATERIAALIT JA VÄLINEET

- Pelilauta
- Tapahtuma-kortit, jotka asetetaan pinoon pelilaudan viereen tekstipuoli alaspäin
- Kuukauden tulot ja menot -lista jokaiselle pelaajalle
- Kynä ja pelinappula jokaiselle pelaajalle
- Yksi noppa

OHJE

1. Pelin alussa jokaiselle pelaajalle jaetaan Kuukauden tulot ja menot -lista. Siihen on valmiiksi merkitty rahamäärä, joka pelaajalla on käytössään pelin alussa (550 euroa). Pelin aikana pelaaja pitää kirjaa menoistaan ja tuloistaan. Nämä riippuvat pelitapahtumista.
2. Jokainen pelaaja liikkuu vuorollaan nopan osoittaman askelmäärän. Pelilaudalla on viidenlaisia askelia, joihin liittyy erilaisia pelitapahtumia.
3. Pelilauta vastaa yhtä kuukautta. Peliä voi pelata peräkkäin useita kierroksia. Tällöin edellisen kierroksen saldo (+/-) siirtyy seuraavalle kierrokselle. Peli päättyy, kun kaikki pelaajat ovat päässeet maaliin. Voittaja on se, jolla on eniten rahaa jäljellä.

TEHTÄVÄN MATERIAALIT

Tarvittavat materiaalit ja vinkkejä tehtävän soveltamiseen löydät osoitteesta: takuusaatio.fi/hallitserahojasi.

Ruokakaupan valinnat

- Viikon ruokalista
- Ostoslista
- Raaka-aine- ja tuotevalinnat, satokausituotteet, pakkauskoot
- Hintavertailu kaikkien tuotteiden kohdalla (eri kaupat ja valmistajat)
- Tarjoustuotteet
- Kaupasta vai kioskista?
- Teetkö itse vai ostatko valmista? Aika vs. raha?

Esimerkkejä nuorten työkalupakin tehtävistä: Heräteostoskassi

TAVOITE

Tavoitteena on ymmärtää ruokakaupassa tehtäviin heräteostoksiin kuluvan rahan määrä suhteessa paremmin harkittuihin valintoihin. Heräteostosten tiedostaminen auttaa huomaamaan niiden merkityksen omassa ostoskäyttäytymisessä.

MATERIAALIT JA VÄLINEET

- Tulostetut esimerkkiostoskassit tai kaupasta hankitut kaksi erilaista ostoskassia, joista toinen sisältää heräteostoksia ja toinen harkitumpia valintoja.

OHJE

1. Tulosta esimerkkiostoskassit tai kerää kaupasta sopivat esimerkit kahdesta ostoskassista (heräteostot ja "fiksut valinnat"). Ostoskassit voivat olla saman tai eri hintaisia.
2. Pyydä osallistujia pohtimaan ostoskassien hintoja ja vertailemaan sitä, millaisia asioita ostoskasseissa on.
3. Keskustelkaa heräteostoista.
 - Mikä on heräteostos?
 - Minkälaisia heräteostoksia osallistujat ovat tehneet?

Osallistujia voi myös pyytää laskemaan ostoskassien esimerkkihintoja kuukausi- tai vuositasolla.

TEHTÄVÄN MATERIAALIT

Tarvittavat materiaalit ja vinkkejä tehtävän soveltamiseen löydät osoitteesta: martat.fi.

YKSI TAPA SELKEYTTÄÄ RAHAN MENOA

	Yhden hinta	€ / viikko	€ / kuukausi	€ / vuosi
Kokis 0,5 l – 5 pulloa /viikko	1,99 €	9,95 €	43,10 €	517,40 €
Sipsit 325g 1 / viikko	2,50 €	2,50 €	10,80 €	130 €
Suklaa 200g 1 / viikko	2,20 €	2,20 €	9,5 €	114,40 €
Irtokarkit 300g 2 / viikko	2,60 €	5,20 €	22,50 €	270,40 €
Kerros- hampurilaisateria	7,80 €	7,80 €	33,80 €	405,60 €
Erikoiskahvi 2 / viikko	3 €	6 €	26 €	312 €
Tupakka-aski 3 / viikko	7,00	21 €	94,50 €	1092 €

Arjen houkuttelevat lainat

- Mainonta houkuttelee lainaamaan
 - Elämykset, matkat
 - Elämänlaatu
 - Uusimmat laitteet
- ”Ilman korkoa ja kuluja!”
- Pieni kk-erä, mutta tarkistapa lainan takaisinmaksuaika
- Tarvitsetko lainarahalla hankittavan asian välttämättä juuri nyt? Voisitko säästää edes osan hinnasta ensin?
- Osamaksut
- ”Palveluhävikki” – kuukausiveloitteiset palvelut

Esimerkkejä nuorten työkalupakin tehtävistä: Miten meihin vaikutetaan?

TAVOITE

Tehtävän tavoitteena on kehittää kriittistä medialukutaitoa sekä oppia tunnistamaan ja analysoimaan mainosten ja vaikuttajamarkkinoinnin vaikuttamisen keinoja.

MATERIAALIT JA VÄLINEET

- Mainoslehtiä, aikakauslehtiä ja/tai sanomalehtiä
- Internet ja sosiaalinen media (esim. Instagram, YouTube)
- Tietokone, puhelin tai tabletti, jossa on verkkoyhteys
- Verkosta löytyy keskustelun pohjaksi myös ”Näin meitä huijataan” -artikkeli, jossa on esimerkkejä siitä, miten meihin pyritään markkinoinnilla vaikuttamaan.

OHJE

1. Pyydä osallistujia etsimään lehdistä, sosiaalisesta mediasta tai internetistä erilaisia mainoksia. Mainokset voivat olla myös sosiaalisen median vaikuttajien julkaisemia sisältöjä, jotka on tehty kaupallisena yhteistyönä yrityksen kanssa (vaikuttajamarkkinointi).
2. Pyydä osallistujia kiinnittämään huomiota siihen, millä eri tavoilla mainokset vetoavat tunteisiimme ja houkuttelevat ostamaan mainostetun tuotteen tai palvelun.
3. Keskustelkaa mainoksista ja vaikuttamisesta.
 - Minkälaisia tunteita mainokset herättävät?
 - Miten eri keinoin mainokset pyrkivät vaikuttamaan ostopäätöksiin?
 - Minkälaisia ongelmia sosiaalisen median vaikuttajamarkkinointiin voi liittyä?
 - Miten internetin kohdennettu mainonta toimii eli miksi omalle ruudulle ilmestyy juuri tiettyjä mainoksia?

Materiaaleja talousosaamisen vahvistamiseen

- Hallitse rahoja – työkalupakit ammattilaisille
- Martta-akatemian kurssit
 - Rahat riittää! –kurssi nuorille
 - Hallitse rahojasi –kurssi eläkkeelle siirtyville
- Mitä eläminen maksaa? –infograafit
- www.martat.fi/omat-rahmat

Takuusäätiön nettisivut

- www.takuusaatio.fi
- Itseapuvälineet –osiossa erilaisia pelillisiä testejä ym. Materiaalia
- Takuusäätiön painettu materiaali tilattavissa nettisivujen kautta
- Kysy rahasta –puhelin ja –chat

Penno.fi

- Takuusäätiön ilmainen taloushallinnan apuväline
- Helppo ottaa käyttöön
- Auttaa budjetin laatimisessa, menojen erottelussa ja säästötavoitteiden asettamisessa
- Tulot ja menot syötettävä manuaalisesti

Penno-työkirja

- Helppo aloitus oman talouden seurantaan ja budjetointiin
- Penno-työkirjaan voit laskea, paljonko sinulla on rahaa käytettävissä arkimenoihin kuukautta ja päivää kohti
- Työkirjan kautta helppo siirtyä sähköiseen versioon
- Toimii myös tilanteissa/ryhmillä joille sähköinen ei käy

An aerial photograph of a dense forest of evergreen trees, likely spruce or fir, showing a rich green canopy with some lighter green highlights. The trees are packed closely together, creating a textured, repetitive pattern.

kiitos